

7. *Московкин В. М.* Базы данных научной информации и онлайн-поисковые инструменты: использование для управления знаниями / В. М. Московкин // Науч. и техн. б-ки. — 2012. — № 6. — С. 18—20.
8. *Мудрак М. И.* Всемирная цифровая библиотека. — Режим доступа: <http://rlst.org.by/izdania/ib209/363.html>. — Загл. с экрана.
9. *Наукова періодика України та бібліометричні дослідження* : [монографія] / Л. Й. Костенко, О. І. Жабін, Є. О. Копанева, Т. В. Симоненко; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — 2014. — 212 с.
10. *Наукова періодика України* — НБУВ. — Режим доступа: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C. — Назва з екрана.
11. *Описи до патентів України на винаходи і корисні моделі*. — Режим доступа: http://www.uipv.org.ua/opisi_patentiv.html. — Назва з екрана.
12. *Офіційний бюлетень "Промислова власність"*. — Режим доступа: http://www.uipv.org/ua/of_bulletin.html/. — Назва з екрана.
13. *Про затвердження Порядку передавання електронних копій періодичних друкованих видань на зберігання до Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського* : наказ ВАК України та НАН України від 07.07.2008 № 436/311. — Режим доступа: <http://www.nbuv.gov.ua/law/08-elkor.htm>. — Дата перегляду: 5.09.2010. — Назва з екрана.
14. *Про затвердження Положення про електронні наукові фахові видання* : наказ Міністерства, НАН і ВАК України від 18.10.2004. — Режим доступа: <http://www.nbuv.gov.ua/law/04-vydan.html>. — Дата перегляду: 18.03.2011. — Назва з екрана.
15. *Реферативні журнали у фонах відділу бібліографічно-довідкового обслуговування. Нові надходження*. — Режим доступа: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2371>. — Назва з екрана.
16. *Ступкин В. В.* Методология макропроектирования библиотечно-информационной интегрированной системы / В. В. Ступкин // НТИ. — Сер. 1. — 2005. — № 7. — С. 9—25.
17. *Сухоручкина И. Н.* Структура и функции Национальной системы научно-технической информации Японии / И. Н. Сухоручкина // НТИ. — Сер. 1. — 2006. — № 5. — С. 22—31.

Рассмотрены аспекты создания системы национальной реферативной информации. Акцентировано, что ее дальнейшее развитие возможно при условии усовершенствования корпоративных отношений с украинскими библиотеками и информационными службами. Это будет способствовать расширению круга организаций-участников в сфере создания кластера электронных ресурсов для увеличения количества документов, подлежащих научному реферированию для информирования ученых и специалистов про научные достижения с целью дальнейшего обмена реферативной информацией с зарубежными партнерами.

The aspects of creation of the system of national abstract information are considered. It is accented, that its further development is possible on condition of improvement of corporate relationships with the Ukrainian libraries and informative services. It will be instrumental in expansion of circle of organizations-participants in the field of creation of cluster electrons of resources for the increase of amount of documents, subject scientific abstract for informing of scientists and specialists about scientific achievements with a purpose of further exchange by abstract information with foreign partners.

Надійшла до редакції 7 травня 2018 року

УДК 025.34-028.27:004.771

Роман Голощук,
кандидат технічних наук,
доцент кафедри соціальних
комунікацій та інформаційної
діяльності
Національного університету
"Львівська політехніка"

Олександр Марковець,
кандидат технічних наук, доцент
кафедри соціальних комунікацій
та інформаційної діяльності
Національного університету
"Львівська політехніка"

Інформаційне забезпечення обліку бібліотечного фонду районної бібліотеки

У статті узагальнено й подано наукові результати аналізу проблематики інформаційного забезпечення обліку бібліотечного фонду районної бібліотеки за допомогою електронного каталогу. Описано інформаційну та функціональну моделі завдання, які відображають суть процесу створення електронного каталогу. Розглянуто аспекти практичного застосування бази даних електронного каталогу для обліку фондів районних бібліотек.

Ключові слова: електронний каталог, облік бібліотечного фонду, інформаційне забезпечення, публічний каталог інтернет-доступу.

Вступ. Сучасна бібліотека є складною інформаційною системою, що формується з традиційних і новітніх інформаційних підсистем. З-поміж них важливу роль відіграє електронний каталог (ЕК), а його створення є пріоритетним завданням автоматизації

роботи установи. Електронний каталог забезпечує швидкий та якісний доступ до інформаційних ресурсів бібліотеки, а на практичну ефективність ЕК впливає комплекс методів і засобів, що визначають технологію його створення й використання [3].

Електронні каталоги є важливими бібліотечними ресурсами (особливо якщо розміщені у всесвітній мережі), що надають цілодобовий доступ до відомостей про наявність інформаційних матеріалів у фондах бібліотеки. Нині виокремлюється новий вид наукових і навчальних електронних видань, які потребують класифікації та обліку [1; 2].

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Бібліотечна справа потребує проведення комплексних системних організаційних, структурних і технологічних змін згідно з сучасними загальносвітовими тенденціями. Оскільки з впровадженням Інтернету бібліотеки певним чином втрачають популярність (адже користувачеві легше знайти інформацію в мережі, ніж у картковому каталозі), актуальним є питання організації електронних каталогів, що, зі свого боку, призвело до інтегрування цієї технології у роботу багатьох установ. Оскільки чимало бібліотек (звичай міські, районні, сільські) і досі використовують винятково паперові способи обліку фонду, вважаємо за доцільне дослідити аспекти впровадження ЕК у діяльність книгозбірень на прикладі створення цифрового каталогу. Актуальність завдання зумовлена й тим, що державна політика у галузі організації роботи бібліотеки спрямована на її інформатизацію, інтеграцію інформаційних технологій тощо [7].

Розроблення електронного каталогу пов'язано з використанням електронно-обчислювальної техніки в бібліотечній практиці. Ще в 60-х роках минулого століття в США здійснювалися перші експерименти з автоматизації інформаційного пошуку, розпочалося розроблення програмного забезпечення для автоматизації окремих бібліотечно-бібліографічних процесів [4]. В Україні процес автоматизації бібліотечної діяльності бере початок від 1980-х років. Цілеспрямована робота над створенням та наповненням електронного бібліотечного каталогу триває впродовж останніх 15 років, і набутий досвід свідчить, що надання бібліографічної інформації в цифровій формі значно спрощує роботу з фондами, сприяє налагодженню зв'язку читачів з електронною бібліотекою, допомагає повніше представити її ресурси.

Більшість дослідників надають таке визначення: "Електронний каталог (ЕК) — це бібліотечний каталог у цифровій формі, який працює в реальному режимі часу і надається в розпорядження читачів бібліотеки". Проте сьогодні ЕК забезпечує доступ до ресурсів каталогу не тільки користувачам певної книгозбірні, а й віддаленим клієнтам за допомогою мережі Інтернет, він також є складником "Системи каталогів і картотек".

Розрізняємо такі види електронних каталогів: бібліотечний і публічний каталог інтернет-доступу (ОРАС). Електронні бібліотечні каталоги — сукупність програмних і апаратних засобів із забезпечення діяльності бібліотеки за замовленням, каталогізації, пошуку, видавання книг, вирішення різноманітних завдань щодо звітності й книгозабезпеченості читачів тощо як у локальній, так і у web- мережі. ОРАС (від англ. *Online public access catalog* — публічний каталог інтернет-доступу) — один з основних модулів будь-

якої автоматизованої бібліотечної системи, нарівні з модулями комплектування, каталогізації, циркуляції [7]. Чимало дослідників ототожнюють ЕК із модулем ОРАС. Однак, зауважимо, що ЕК має складатися з трьох частин: бібліографічні відомості, відомості про автора та відомості про екземпляр, тоді як архітектура сучасних модулів ОРАС охоплює формати подання даних, системи авторських і довідкових файлів, що, ймовірно, і дає змогу ототожнювати ЕК і ОРАС. Проте частина авторів зазначають, що попри таку подібність, відмінність полягає у функціональній площині, що відрізняє ці поняття: ЕК орієнтований на каталогізаторів, умовно охоплюючи всіх учасників створення запису, а ОРАС — на кінцевого користувача, а отже вони функціонально й технологічно різні.

Для побудови ЕК потрібно керуватися принципами науковості, інформативності, доступності, планомірності та економічності [8]. Також ЕК має забезпечувати потреби як внутрішньої, так і зовнішньої аудиторії, бути доступним у будь-який час та в будь-якому місці. Важливою вимогою до каталогу також є його повнота, тобто він потребує постійного оновлення, при цьому залишаючись простим і зрозумілим для користувачів і низьковитратним у контексті введення даних.

Якщо бібліотека переходить на використання ЕК, то він має містити бібліографічні описи на всі види видань, представлені у фондах, щоб зробити якнайефективнішими інформаційний пошук й добір документів, потрібних користувачеві [7]. Слід враховувати, що ЕК призначено й для службового використання працівниками бібліотеки, адже він увібрав функції всіх видів каталогів, зокрема фондовідображальну, інформаційно-пошукову, довідкову й пізнавальну.

Різновиди ЕК використовують не лише в бібліотечній галузі, а й для забезпечення пошуку матеріалів у системах дистанційного та електронного навчання [5; 6].

Розглянемо використання цифрового каталогу в районній бібліотеці (РБ), що є інформаційним, культурним, освітнім закладом, має впорядкований фонд документів і надає їх у тимчасове користування фізичним та юридичним особам. Бібліотека забезпечує рівні можливості доступу до інформації, знань і культурного надбання всім громадянам району, надаючи такі послуги:

- видавання книг;
- користування періодичними виданнями;
- внутрішньосистемний книгообмін;
- замовлення книг за міжбібліотечним абонементом;
- доступ до мережі Інтернет для користувачів та жителів міста (як на стаціонарному комп'ютері, так і у Wi-Fi-зоні).

Бібліотечний фонд РБ є універсальним і поділяється за видом видання, змістом і мовою. Працівники ведуть обліковий каталог і зведену картотеку періодичних видань, також проводиться індивідуальний облік фонду в інвентарній книзі, де записано всі документи, що належать до фонду бібліотеки.

Оскільки РБ є осередком централізованої бібліотечної системи (ЦБС), то саме її працівники ведуть сумарні книги обліку бібліотечного фонду по ЦБС, де зазначають, які примірники є в кожного відділення чи філії та в якій кількості.

З надходженням нового документа працівник записує його до інвентарної книги, в яку, окрім інвентарного номера, вносить й іншу інформацію. Присвоєний інвентарний номер записують і на документі, він не змінюватиметься впродовж всього циклу використання.

Доволі часто працівники дублюють уже проведenu роботу, до прикладу, заповнюючи формуляр читача, їм доводиться вписувати всі відомості про документи, який читач бере у користування. В електронній формі цей процес значно спрощується.

Кожен документ має власний інвентарний номер, і лише за ним можна ідентифікувати видання, до того ж тільки один користувач може взяти певний документ у користування, адже навіть якщо бібліотека має кілька примірників видання, кожен із них матиме власний унікальний інвентарний номер, тобто один інвентарний номер — один документ.

Аналогічно кожному зареєстрованому користувачеві можна присвоїти унікальний ідентифікатор, де записувати відомості про особу, яка взяла документ. Бібліотекарю не доведеться вручну вносити дані у формуляр, достатньо буде у визначеному полі ввести ідентифікатор читача. Використовуючи такий принцип, легше буде відстежувати рух документа, тобто якщо він у користуванні, це відобразиться в базі даних і навіть зазначатиметься, який саме читач узяв його. Отже, раціональним є рішення створити ЕК у форматі бази даних, в якій представлено всі документи бібліотечного фонду РБ із власними унікальними інвентарними номерами та всіх зареєстрованих читачів зі своїми ідентифікаторами.

Розроблення бази даних як аналогу ЕК орієнтовано на працівників бібліотеки, адже її впровадження позитивно вплине насамперед на роботу відділу комплектування, фахівці якого наповнюватимуть базу даних інформацією про нові надходження та заноситимуть відомості про поточну ситуацію з бібліотечним фондом.

Наступним етапом є залучення інших працівників до роботи з базою даних, наприклад, співробітники відділу абонементу можуть відзначати, який з примірників узяв певний читач.

Інформаційна та функціональна моделі завдання

Щоб забезпечити якісну роботу фахівців із базою даних, потрібно розробити її структуру, яка відповідатиме системним вимогам.

База даних має містити всі необхідні поля для ведення обліку бібліотечного фонду, однак ця робота не повинна бути часо- та трудозатратною. При розробленні також слід враховувати, що більшість персоналу РБ — люди середнього чи старшого віку, які не мають відповідної професійної підготовки, тобто робота з базою даних для них має бути подібною до роботи з традиційною інвентарною книгою. Утім,

варто зважати на сучасні тенденції, вимоги законодавства й чітко усвідомлювати мету створення бази даних.

Враховуючи зазначені аспекти, візуалізуємо інформаційну модель процесу створення ЕК, представлену на схемі 1.

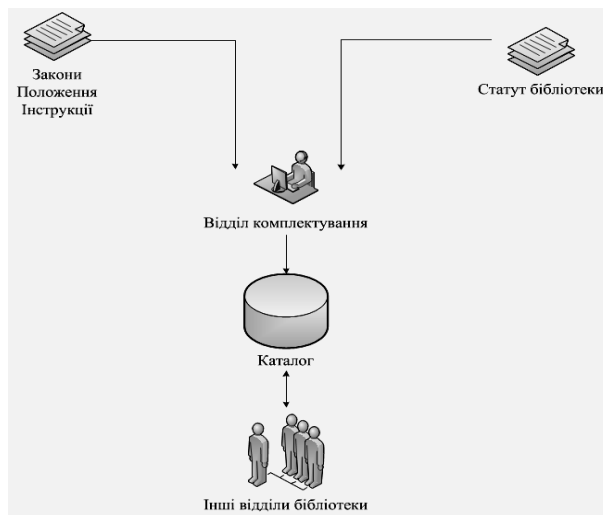

Схема 1. Інформаційна модель створення ЕК

Відповідно до інформаційної моделі процесу створення ЕК, відділ комплектування, керуючись у роботі законами, положеннями, інструкціями, статутом РБ, наповнює базу даних первинною інформацією, тобто формально заносить відомості про документи, які є у бібліотечному фонді. Після цього база даних надається у користування іншим відділам, які вносять власну інформацію. До прикладу, співробітники відділу абонементу або читальної зали мають вносити дані про те, який користувач узяв документ із відповідним інвентарним номером, що дає змогу відстежувати рух фонду, проводити його облік.

Кожен елемент бібліотечного фонду має власні ознаки. Для того, щоб організувати облік, слід чітко визначити критерії, за якими він проводитиметься. Для цього потрібні такі сутності: "Документи фонду", "Вид видання", "Мова видання", "Галузь видання" й "Читач". Кожна сутність має свої атрибути. Зокрема, у головній сутності "Документи фонду" такі атрибути: код документа, назва, автор, рік видання, мова, вид, галузь за змістом, наявність, видано читачу та дата видачі. Сутності "Вид видання", "Мова" та "Галузь за змістом" мають по два атрибути: код та назва, сутність "читач" — п'ять: код читача, прізвище, ім'я, по батькові, дата народження.

Оскільки у кожного елементу бібліотечного фонду є власний унікальний інвентарний номер, то одному документу може відповідати тільки один із перерахованих видів, тоді як до одного виду може належати багато документів. Саме тому сутності "Документи фонду" та "Видання" пов'язані зв'язком "один-до-багатьох". За аналогічним принципом і з аналогічних причин сутність "Документи фонду" пов'язана із сутностями "Мова видання", "Галузь за змістом" та "Читач" зв'язком "один-до-багатьох". На основі встановлених зв'язків побудовано ER-діаграму (схема 2).

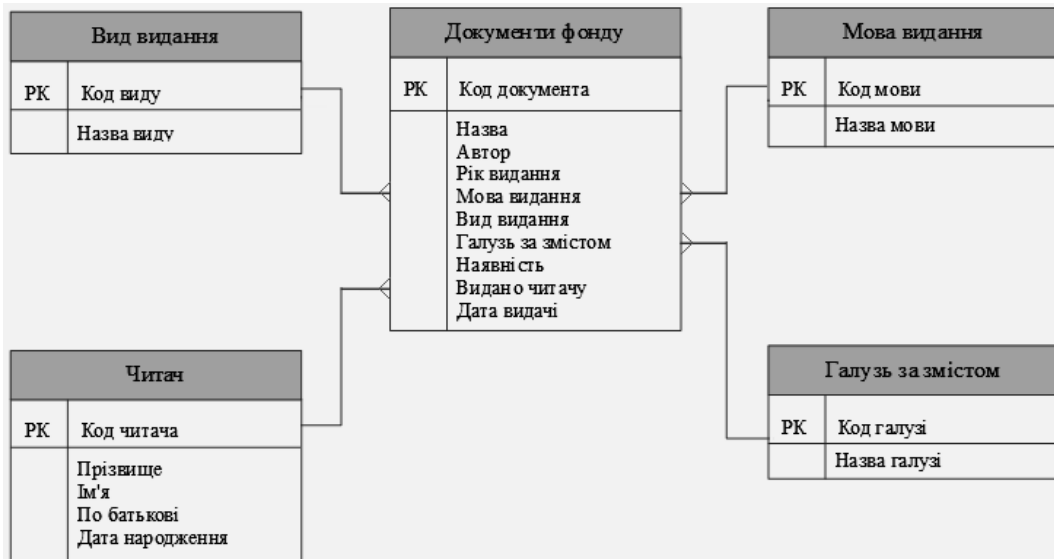

Схема 2. ER-діаграма ЕК

Розроблена ER-діаграма слугує основою для створення бази даних у форматі електронного каталогу, використання якого сприятиме ефективнішому функціонуванню РБ, скороченню витрат часу бібліотекаря на пошук та оформлення видачі документів, їхнього обліку.

Для кращого розуміння процесу побудуємо контекстну діаграму, яка відбиває процеси, зовнішні сутності, що на нього впливають, і шлях, за допомогою якого це відбувається.

На схемі 3 зображено DF-діаграму, котра відображає тільки один процес — створення ЕК. На нього впливають зовнішні сутності "Законодавчо-нормативна база" та "Відділ комплектування". Перша — через закони, положення, інструкції, оскільки саме вони визначають порядок створення каталогів, ведення обліку бібліотечного фонду, а друга — через статут бібліотеки, котрий регламентує особливості її діяльності.

Робота каталогу орієнтована на внутрішнє використання, тобто доступ до нього матимуть тільки співробітники РБ. Відповідно, є третя сутність — "Працівники бібліотеки", які отримуватимуть з бази даних інформацію про документи бібліотечного фонду, а отже важливо, як вона буде представлена.

Процес створення ЕК розподілимо на чотири підпроцеси (схема 4). На основі законів, положень, інструкцій фахівці виокремлюють ознаки, за якими проводиться облік. Відтак потрібно провести процес виділення основних атрибутів документа бібліотечного фонду (1.1), завдяки чому будуть визначені головні характеристики видання, зокрема його вид. Бібліотечні працівники присвоюють інвентарні номери документам згідно з чинною системою.

Відповідно до статуту бібліотеки має відбуватися процес аналізу документів на відповідність вимогам бібліотеки (1.2), адже можливий варіант, що отриманий документ не відповідає нормам фонду бібліотеки і потребам користувачів, а отже його потрібно передати в іншу бібліотеку.

Дані, отримані в результаті виконання попередніх процесів, потребують нормалізації, приведення до потрібної форми (1.3). Опрацьовані відомості заносять у каталог, після чого відбувається процес відображення інформації про документ (1.4). У результаті його виконання працівники мають можливість отримати дані про документи бібліотечного фонду.

Схема 3. DF-діаграма створення ЕК

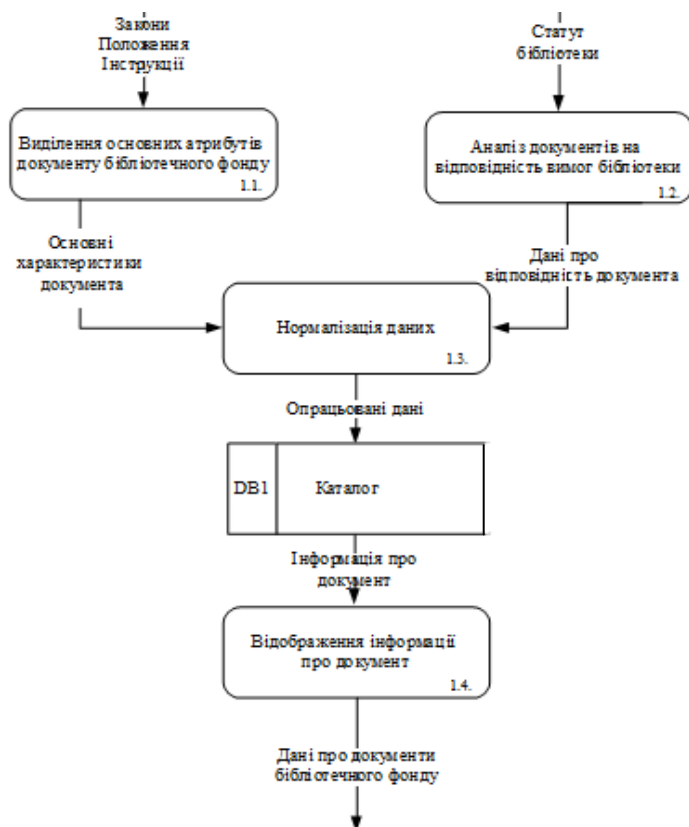

Схема 4. Деталізація процесу створення ЕК

Головним аспектом ведення обліку бібліотечного фонду є правильний опис кожного елементу, тому вважаємо за доцільне докладніше зупинитися на процесі аналізу документа на відповідність вимогам бібліотеки (схема 5). На основі її статуту відбувається процес визначення відповідності документа до видових особливостей бібліотечного фонду, внаслідок чого працівники отримують дані про видові особливості. Наступним процесом є визначення відповідності документа до галузевих напрямків бібліотечного фонду, завдяки чому отримують дані про галузеву належність. Потім відбувається процес визначення мовних особливостей документа, і, насамкінець, обов'язковим є процес аналізу отриманих даних, адже тільки він дає змогу з'ясувати, чи відповідає документ бібліотечному фонду.

Діаграма потоків даних наочно представляє етапи створення ЕК, відображає, які сутності та як впливають на цей процес. Оскільки він доволі складний, то його деталізація є необхідною умовою для кращого розуміння важливих нюансів.

Для реалізації технологічного рішення обрано програмний продукт Microsoft Office Access, оскільки він цілком відповідає вимогам до системи управління даними для організації обліку бібліотечного фонду за допомогою створення ЕК. Інформацію для наповнення бази даних і перевірки функціонування електронного каталогу надано Старосамбірською центральною районною бібліотекою.

Отже, розглянемо процес створення бази даних за допомогою Microsoft Office Access. Частина таблиць вже заповнено відповідно до структури бібліо-

течного фонду, тоді як дані про документи та читачів вноситимуть працівники бібліотеки.

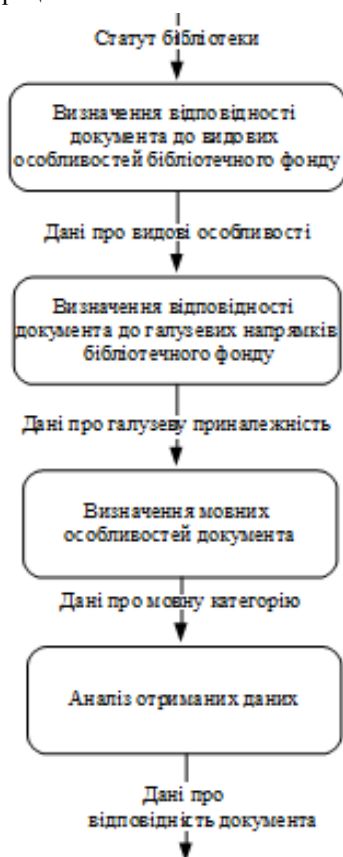

Схема 5. Деталізація процесу аналізу інформаційного документа на відповідність вимогам бібліотеки

Першим етапом роботи з базою даних як електронним каталогом є її наповнення відомостями про документи фонду (рис. 1—3).

Наступним етапом є заповнення відомостей про читачів бібліотеки (рис. 4, 5).

Після наповнення таблиць потрібно забезпечити видавання документів (рис. 6—8). Необхідно відкрити

форму "Видача читачу", знайти потрібного читача, натиснути кнопку "Документи фонду", щоб дізнатися, чи є у читача заборгованість.

Вносяться відомості про видавання документів, а наступним етапом є перегляд форми "Видані документи фонду" для аналізу обігу інформаційних ресурсів.

Рис. 1. Заповнення таблиці "Документи фонду" за допомогою форми

Код докуме	Назва	Автор	Рік видання	Мова видан	Вид виданн	Галузь за зміст	Наявність
24	Кобзар	Шевченко Т.Г.	1985	1	14	5	Так
25	Маруся Чурай	Костенко Л.В.	1979	1	14	5	Так
26	Берестечко	Костенко Л.В.	1999	1	14	5	Так
27	Календар зна		2017	1	12	1	Так
28	VIVA! Україна		2017	3	10	1	Так
29	Two worlds on	Zinovii Krasivskyi	2013	2	14	1	Так
30	Історія України	Литвин В.	2009	1	15	1	Так
31	Енергозбереж	Фірсов Л.	2008	1	11	2	Так
32	Вшивка лент	Кокс Енн	2010	3	13	2	Так
33	Справочник д	Корякин	1999	3	8	3	Так
34	Literatura pols	Jan Zygmunt J	1979	5	22	1	Так

Рис. 2. Вигляд заповненої таблиці "Документи фонду"

Назва	Автор	Рік видання	Мова видання	Вид видання	Галузь за змістом	Наявність
Кобзар	Шевченко Т.Г.	1985	українська	книга	гуманітарна	Так
Маруся Чурай	Костенко Л.В.	1979	українська	книга	гуманітарна	Так
Берестечко	Костенко Л.В.	1999	українська	книга	гуманітарна	Так
Календар знаменних і пам'ятних дат		2017	українська	календар	суспільна	Так
VIVA! Україна		2017	російська	журнал	суспільна	Так
Two worlds one idea	Zinovii Krasivskyi	2013	англійська	книга	суспільна	Так
Історія України	Литвин В.	2009	українська	підручник	суспільна	Так

Рис. 3. Попередній перегляд звіту "Облік документів фонду"

Рис. 4. Заповнення таблиці "Читачі" за допомогою форми

Читач				
Прізвище	Ім'я	По батькові	Дата народження	Код читача
Антонів	Орест	Степанович	30.09.1992	3
Жук	Анна	Романівна	12.12.1995	2
Жук	Оксана	Остапівна	10.10.1999	5
Конюк	Артур	Дмитрович	21.10.2001	9
Кос	Леся	Володимирівна	15.03.1994	1
Сич	Михайло	Васильович	09.07.1993	4
Стасів	Андріана	Русланівна	13.12.1995	8
Стефанишин	Михайло	Ігорович	27.03.1998	6

Рис. 5. Попередній перегляд звіту "Облік документів фонду"

Читач	
Документи фонду	
Код читача	<input type="text" value="6"/>
Прізвище	Стефанишин
Ім'я	Михайло
По батькові	Ігорович
Дата народження	27.03.1998

Рис. 6. Форма "Видача користувачу"

Документи фонду						
Назва	Автор	Рік видання	Наявність	Дата видачі	Видано користувачу:	
Історія України	Литвин В.	2009	Так	29.05.2017	6	
			Так			

Рис. 7. Форма "Видавання документів фонду"

Видані документи фонду							
Назва	Автор	Рік видання	Дата видачі	Прізвище	Ім'я	По батькові	Дата народження
Берестечк	Костенко Л.В.	1999	25.05.2017	Кос	Леся	Володими	15.03.1994
VIVA! Укра		2017	25.05.2017	Антонів	Орест	Степанови	30.09.1992
Історія Укр	Литвин В.	2009	29.05.2017	Стефанишин	Михайлс	Ігорович	27.03.1998
Literatura f	Jan Zygmunt J	1979	26.05.2017	Конюк	Артур	Дмитрови	21.10.2001

Рис. 8. Форма "Видані документи фонду"

Отже, було створено форми для внесення відомостей про документи й читачів, що мають доступний і зрозумілий формат, адже працівникам бібліотеки бракує досвіду роботи з базами даних. Використання форм є зручним, окремі поля є обов'язковими, приміром можна вносити відомості й про видання без авторів. Окрім того, було розроблено звіти обліку документів бібліотечного фонду та читачів, в яких виводиться вся інформація про них, обраховується кількість записів у таблиці. Також було створено запити для пошуку документів і читачів за назвою, автором чи роком видання (для документа) або ж за прізвищем, іменем чи датою народження (для читача).

Висновки. У статті розглянуто результати дослідження й розроблення інформаційного забезпечення обліку бібліотечного фонду районної бібліотеки за допомогою створення електронного каталогу.

Розроблену базу даних ЕК уже використовують працівники Старосамбірської центральної районної бібліотеки, що дає змогу вдосконалити процес обліку інформаційних матеріалів (документів) і читачів, зручно здійснювати пошук, вносити нові дані.

Очевидно, що бібліотека не перейде повністю на використання ЕК і частина процесів дублюватиметься у паперовому вигляді, однак запропонована технологія — перший крок до впровадження інформаційних технологій у діяльність установи.

Питання цілковитого переходу до використання ЕК і відмови від традиційних форм обліку сьогодні доволі суперечливе й потребує подальшого дослідження й наукової аргументації, однак більшість дослідників, які пропонують бібліотекам застосовувати ЕК, вважають ведення подвійного обліку (ЕК і традиційний паперовий спосіб) цілком обґрунтованим.

Список використаної літератури

1. Андрухів А. І. Електронні послуги в бібліотечній справі : навч. посібник / А. І. Андрухів, Р. О. Голошук, М. Б. Сокол. — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. — 136 с. — (Серія "Інформація. Комунікація. Документація"; вип. 8).
2. Антоненко І. П. Каталогізація електронних ресурсів : наук.-метод. посібник / І. П. Антоненко, О. В. Баркова. — Київ : НБУВ, 2007. — 116 с.
3. Голошук Р. О. Аналіз впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у Видавництві Львівської політехніки / Р. О. Голошук // Інформатизація вищого навчального закладу : [збірник наукових праць] / Відповідальний редактор Д. В. Федасюк. — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. — 100 с. — [Вісник Національного університету "Львівська політехніка"; № 703]. — С. 39—45.
4. Голошук Р. О. Моделювання систем дистанційного мережеоцентричного навчання / Р. О. Голошук // Інформаційні системи та мережі. — Львів : Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2008. — С. 93—100. — [Вісник Національного університету "Львівська політехніка"; № 610].
5. Марковець О. В. Консолідований інформаційний ресурс для організації комунікацій та оповіщення користувачів бібліотеки / О. В. Марковець, М. М. Пашак, А. І. Андрухів // Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі : матеріали ІХ Науково-практичної конференції, 21—23 листопада 2017 р., Львів. — Львів : Дослідно-видавничий центр Наукового товариства ім. Шевченка. — С. 151—156.
6. Мельник Н. Електронні архіви, особливості їх функціонування / Н. Мельник, О. Марковець // Інформація, комунікація, суспільство : матеріали ІV Міжнародної наукової конференції ICS-2015. — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. — С. 136—137.
7. Онїстрат Н. Електронні та карткові інформаційно-пошукові системи бібліотеки: питання взаємодії / Н. Онїстрат // Бібліотечний форум України. 2007. — № 2. — С. 14—16.
8. Панчишин Н. Формування електронних інформаційних ресурсів сільських бібліотек: сучасні тенденції, проблеми та перспективи / Н. Панчишин, О. Марковець // Інформація, комунікація, суспільство : матеріали VI Міжнародної наукової конференції ICS-2017. — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. — С. 329—330.
9. Сабадаш І. Впровадження новітніх комп'ютерних технологій в діяльність архівів навчальних закладів / І. Сабадаш, О. Марковець // Інформація, комунікація, суспільство : матеріали VI Міжнародної наукової конференції ICS-2017. — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. — С. 327—328.
10. Соловяненко Д. Бібліотека 2.0: концепція бібліотеки другого покоління / Д. Соловяненко // Бібліотечний вісник. — 2007. — № 5. — С. 10—20.

В статтє обобщены и приведены результаты анализа проблематики информационного обеспечения учета библиотечного фонда районной библиотеки при помощи электронного каталога. Описаны информационная и функциональная модели задачи, которые отображают суть процесса создания электронного каталога. Рассмотрены аспекты практического применения базы данных электронного каталога для учета фондов районных библиотек.

In the article generalized and given results of analysis of problems of the informative providing of account of library fund of district library through an electronic catalogue. Informative and functional models are described tasks which represent essence of process of creation of electronic catalogue. Practical realization of database electronic catalogue is considered for the account of funds of district libraries.

Надійшла до редакції 25 квітня 2018 року

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 001.2:[7/9+004]

Вікторія Копанєва,
кандидат історичних наук,
директор Наукової бібліотеки НАКККіМ

Становлення цифрової гуманітаристики

Проаналізовано зародження й розвиток цифрових гуманітарних наук в Україні та світі. Розглянуто основні напрями досліджень у сфері цифрової гуманітаристики: лінгвістичний аналіз, виявлення в текстах нових знань, візуалізація даних. Відзначено пріоритет України в лінгвістичних дослідженнях і відставання у технологіях виявлення в гуманітарних ресурсах нових знань. Констатовано потребу підготовки та викладання на гуманітарних факультетах закладів вищої освіти курсу з цифрової гуманітаристики.

Ключові слова: цифрова гуманітаристика, лінгвістичний аналіз, виявлення знань, візуалізація даних.

Постановка проблеми. Термін "цифрова гуманітаристика" набув загального визнання після ухвалення 2010 р. у Парижі Manifesto for the Digital Humanities

[1]. Однак напрям досліджень, який він представляє, має глибоке історичне коріння. Як приклад наведемо роботу зі створення й аналізу повного зібрання текстів